

УДК 72.012:686

Цитування:

Скляренко Н. В., Колосніченко М. В. Стікери: засоби проектування динамічної візуальної комунікації. *Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць*. 2021. Вип. 40. С. 22-28.

Skliarenko N., Kolosnichenko M. (2021). Stickers: design tools of the dynamic visual communication. *Mystetstvoznavchi zapysky: zb. nauk. prats'*, 40, 22-28 [in Ukrainian].

Скляренко Наталія Владиславівна, кандидат мистецтвознавства, доцент, докторант Київського національного університету технологій та дизайну <https://orcid.org/0000-0001-9188-1947>
nata_skliarenko@ukr.net

Колосніченко Марина Вікторівна, доктор технічних наук, професор, Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, декан факультету дизайну Київського національного університету технологій та дизайну <https://orcid.org/ORCID 0000-0003-0020-3214>

СТІКЕРИ: ЗАСОБИ ПРОЄКТУВАННЯ ДИНАМІЧНОЇ ВІЗУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Мета роботи. У роботі висвітлено засоби проектування візуальних комунікацій із використанням стікерів. Проблема підвищення інформативності повідомлення та рівня його сприйняття тісно пов'язана із формуванням динамічного зображення. **Методологія** дослідження ґрунтується на основі системного підходу до проектування, а також методів структурно-композиційного, функціонального та художньо-образного аналізу. **Наукова новизна** роботи полягає у тому, що стікер вперше розглянуто як невід'ємну частину дизайн-системи для створення динамічної інформації, яка є найбільш ефективною для сприйняття. Підкреслено, що засоби проектування дозволяють розв'язати проблеми взаємодії візуальних комунікацій із матеріальними об'єктами, людиною та середовищем засобами динаміки. **Висновки.** Закцентовано увагу на аналізі візуалізації процесів, що здійснюється шляхом повторення стікерів із незначною трансформацією на рухомих конструкціях. Завдяки використанню ефекту анімаційності дизайнерам вдається створити ілюзію неперервного процесу. У роботі проаналізовано використання стікерів-шаблонів, художньо-графічна мова яких формується на основі залучення людини до комунікації шляхом комбінування елементів у межах визначеної структури. Доведено, що ефективним засобом підвищення динаміки візуальних комунікацій виступає використання запаху або пари. З розвитком інноваційних технологій актуальності набувають стікери-індикатори, які стають візуальними маркерами динамічних змін у хіміко-біологічному складі продуктів. Охарактеризовано тісні взаємозв'язки між прихованими динамічними ознаками та візуальними змінами кольору стікерів. Досліджено, що проектування динамічних візуальних комунікацій пов'язано з використанням стікерів як актуальних засобів структуризації простору. Участь стікерів у процесі візуального впорядкування публічних інсталяцій проявляється з часом та здійснюється на основі постійного потоку людей. У результаті усі описані візуальні трансформації, пов'язані із використанням стікерів, вимагають переосмислення традиційних смислових і візуально-пластичних конструкцій, які стосуються відкритості та зрозумілості повідомлення.

Ключові слова: стікер, візуальна комунікація, динамічна візуалізація, стікер-шаблон, дизайн-система.

Skliarenko Nataliia, Ph.D., Candidate in Art Sciences, History and Theory of Arts), Associate Professor, Doctoral student, Kyiv National University of Technologies and Design; Kolosnichenko Marina, Doctor of Technical Sciences, Professor, Laureate of the State Prize of Ukraine in the field of Science and Technique, Dean of Design Faculty, Kyiv National University of Technologies and Design

Stickers: design tools of the dynamic visual communication

The purpose of the article. In the work, we showed design tools of visual communications designing with the stickers using. The problem of informing increase of message and level of its perception closely relates to forming of a dynamic image. **Research methodology** is founded on the basis of the system design approach, and also some methods such as structural and compositional, functional, artistic, and imaginative design-analysis. **The scientific novelty of the work.** We found out that people can use stickers as an integral part of the design system for dynamic information creation which is the most effective for perception. We focus on the fact that design tools can solve the problems of

interaction of visual communications with material objects, persons, and the environment by dynamic means. **Conclusions.** We emphasize attention on analyzing the visualization processes that happen by stickers repetition with minor transformations on the moving constructions. By using the animation effect, designers manage to create the continuous process illusion. During the work, we analyze the using of template stickers. Their artistic and graphic language is formed on the person's involvement in communication by the combining of some elements within a defined structure. We proved that using smell and steam. With the development of innovative technologies, stickers-indicators, which become visual markers of dynamic changes in the chemical and biological composition of products, become relevant. We described the close relationship between hidden dynamic signs and visual color changes of stickers. We studied that the design of dynamic visual communications relates to the using of stickers as relevant tools of structuring space. The participation of stickers in the process of visual arrangement of public installations appears over time and is carried out on the basis of a constant flow of people. As result all of the described visual transformations relate to the use of stickers and require the rethinking of traditional semantic and visual-plastic constructions that belong to the openness and intelligibility of the message.

Keywords: sticker, visual communication, dynamic visualization, template sticker, design system.

Актуальність теми дослідження. Швидкий ритм життя, безліч взаємодій та зростання динамічності середовища призвели до необхідності переосмислення дизайну візуальних комунікацій. Наявність обмежених можливостей статичних зображень призводить до зниження уваги споживачів або до її цілковитої втрати. Тому виникає потреба у створенні більш динамічного інформаційного повідомлення, що характеризує послідовність декількох подій. Сьогодні однією з проблем сучасного дизайну стає теоретичне обґрунтування та практика створення дизайн-систем, що дозволяють здійснити динамічну візуалізацію процесів різного характеру.

Зручним інструментом для динамічної візуалізації інформаційного повідомлення виступає стікер або їх набір. Традиційно стікери сприймаються як наліпки, які не передбачають жодних трансформацій. Зручність кріплення на поверхню будь-якого об'єкту засвідчують ефективність та швидкість їх використання.

Інтенсивний розвиток комунікацій призводить до трансформації конструктивних особливостей, естетики та стилістики стікерів у взаємодії із іншими об'єктами, середовищем та людиною, а також до зміни засобів та технологій їх розробки. Стікер стає частиною нового динамічного візуального зображення, інформативність якого зростає. Питання розширення спектру функціональності при зміні підходів до формування візуально-графічної мови є важливим для проектування системи динамічних візуальних комунікацій, зокрема і створених із використанням стікерів. Тому актуальність дослідження пов'язана із вибором засобів проектування, які беруть участь у динамічній візуалізації інформації.

Аналіз досліджень та публікацій. Дослідження ґрунтується на аналізі

теоретичних та практичних основ проектування візуальних комунікацій, що вказують на їх міждисциплінарний характер. Робота S.Fahmy, B. M. Angela та W. Wanta спрямовує увагу на систематичне вивчення візуальних образів, засобів їх проектування, когнітивних та поведінкових ефектів візуальної комунікації, що є важливим для розуміння оточуючого світу та людини в ньому [3]. Теорія та практика комунікативного дизайну розглядається як важлива сфера, що використовує різноманітні засоби проектування статичних та динамічних візуальних комунікацій для переконання, інформування, навчання та управління [4]. О. Прохожев пропонує практичні шляхи розв'язання композиційних завдань під час проектування засобів візуальних комунікацій, що об'єднують графічні, предметні та просторові аспекти [9, 51]. Оглянуті джерела складають фундаментальне підґрунтя для більш глибокого дослідження саме стікерів як розповсюджених носіїв візуальної інформації.

Малочисельні дослідження, присвячені стікерам, торкаються переважно наступних питань: історія виникнення та формування [8; 12]; стікери як рекламний носій [5; 17] та практичні аспекти створення інноваційних стікерів [1-7; 13; 16]. Привертає увагу інформація про різні сфери застосування об'єктів дослідження – від медичних засобів [16] до публічних інсталяцій [1]. Проте значна частина наукових розвідок присвячена інноваційним розробкам стікерів, що є основою розумних упаковок [6; 7; 11; 13; 15].

На основі аналізу публікацій виявлено, що динамічний аспект формування візуальних комунікацій за участю стікерів залишається поза увагою дослідників, а значна кількість інформації носить рекламний характер. Тому пошук нових засобів художньо-графічної мови

візуальних комунікацій є актуальним на тлі підвищення динаміки процесів життєдіяльності.

Метою роботи є виявлення засобів проєктування динамічних систем візуальної комунікації, складовою частиною яких виступають стікери. Об'єктом дослідження виступають стікери як матеріальні носії візуальної інформації, які знаходять застосування у життєдіяльності людини. До уваги не беремо стікери та стікерпаки, що розробляються для віртуального середовища та представлені у соціальних мережах і месенджерах, оскільки це окрема тема дослідження.

Виклад основного матеріалу. Стікер – це рекламний носій різних розмірів, який можна кріпити на усіх доступних поверхнях [17, 51]. За дослідженнями Л. Станішевської та О. Левковської, стікери відносимо до друкованих засобів візуальної комунікації [14,10]. Стікери мають давню історію, що розкриває видозміни матеріалів та технологій виготовлення, функціональне призначення та художньо-композиційні особливості. Технологія використання клейкої поверхні у поштових марках як праобразів стікерів сягає початку XVIII ст. [12]. Згодом клейовий склад для паперової основи першого медичного пластиру дозволив створити низку продуктів з можливістю самонаклеювання [12], серед яких – липка стрічка для ремонту велосипедних шин, паперова етикетка, скотч, блоки з невеликих аркушів з друкованим зображенням або без нього.

Сьогодні стікери являють собою недорогі довговічні вироби, стійкі до впливів природних чинників (сонячного випромінювання, перепадів температур, води тощо) [8]. Триває подальша їх розробка та вдосконалення фізичних та естетичних властивостей.

Стікери беруть участь у формуванні різних форм візуальної комунікації. Альтернативною концепцією використання звичайних наклейок стає залучення їх до участі у візуалізації процесів, а не просто для створення статичного інформаційного повідомлення. В результаті стікери забезпечують динамічну візуалізацію інформації із використанням різних засобів художньої виразності.

Найбільш поширеним підходом до проєктування є створення ефекту анімаційності, який можемо розглядати як

метод візуалізації з метою створення ілюзії неперервного процесу або декількох варіантів одного зображення. Стікери розташовуються на рухомих елементах дверей, ліфтів та сходинах ескалаторів та справляють враження кадрів у фільмі. Анімаційний рух стікерів дозволяє створити враження циклічного процесу, який носить сюжетний характер. Завдяки декоруванню рухомих конструкцій утворюється візуалізація розвитку процесу в часі та просторі, що формує цілісний образ, спрямований на програмування підсвідомої реакції споживачів (рис. 1). Саме тому динамічна візуалізація процесів виступає одним із ефективних інструментів передачі інформації та активно використовується у зовнішній та внутрішній рекламі.

Стікери набувають поширення як елементи, що доповнюють образ. Таким зразком є зображення у вигляді кухля пива, вухом якого виступає ручка вхідних дверей (рис. 2:3) або стікери, присвячені проблемі глобального потепління [2], розташовані навколо вимикачів (рис. 2:1, 2). У такий спосіб здійснюється візуальна трансформація образу, яка ненав'язливо залучає споживача до активної участі у творенні зображення.

Поряд із трансформацією окремих елементів зображення поширення набуває прийом комбінування, що дозволяє розглянути динамічну візуалізацію як конструктор з окремим набором компонентів у межах визначеної структури. Стікери, які зазвичай наклеюють на скло вітрин, представляють у цьому випадку набір елементів, який адаптується до мінливої ситуації. Ці стікери сприймаються як шаблони. Стікер-шаблон може містити декілька зображень, які при сполученні з людиною та позиціонуванні її обличчя чи інших частин тіла, утворюють впізнаваний цікавий образ. Людина стає частиною візуальних комунікацій, а багаторазова зміна людей дозволяє утворити безліч різних емоційно забарвлених зображень (рис. 3).

Сьогодні така технологія отримала поширення не лише в матеріальному середовищі, а й у віртуальному. Синхронність розвитку онлайн та оффлайн стікерів засвідчують взаємний обмін технологій та засобів проєктування. Тому знаходимо аналогії із створенням віртуальних стікерів-шаблонів [10].

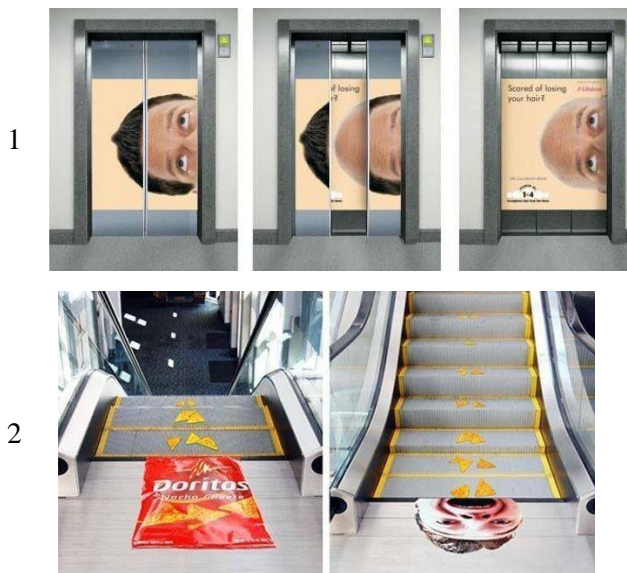

Рис. 1. Стікери на рухомих конструкціях:
1 – реклама Folliderm у ліфті [2];
2 – реклама чіпсів Doritos на ескалаторі.

Ще одним засобом підвищення динамічності візуальної комунікації є використання стікерів, що передають аромат або створюють його ілюзію. Наприклад, стікери, оброблені есенцією корму для собак, наклеїли на тротуарах перед зоомагазинами (рис. 4:1), а стікери із зображенням чашки кави були винесені на люки, що парують, у Манхеттені (рис. 4:2). Аромат та пар формує ставлення споживача та доповнює і поглиблює сприйняття візуальної інформації, програмуючи поведінку.

Рис. 2. Доповнення образу за допомогою стікерів:
1 – стікери SOSrainforests.com [2];
2 – реклама Tyskie Beer на входних дверях (фото: adeevee.com).

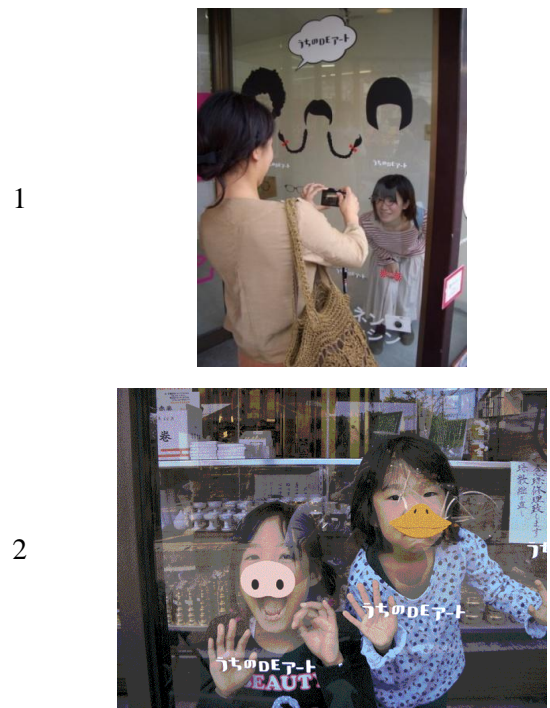

Рис. 3. Стікери-шаблони: вітрина магазину зі стікерами. Японія, 2015 р.

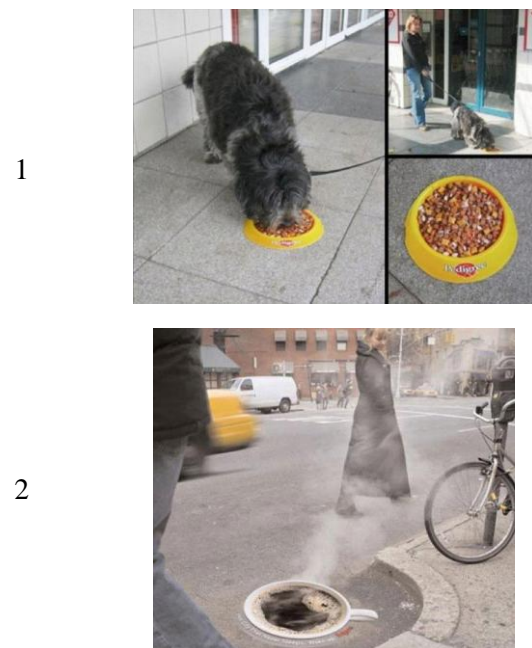

Рис. 4. Стікери на тротуарі: 1 – з ароматом корму Pedigree [2]; 2 – з візуалізацією пари Folgers coffee, Манхеттен [2].

Зміна кольору виступає динамічним візуальним маркером стану продукту та відповідно процесів, які у ньому відбуваються. Цей художній засіб лежить в основі проектування стікерів-індикаторів, основне призначення яких – робота з динамічними ознаками, які швидко можуть втратити актуальність. Відбувається візуалізація перебігу ферментних, хімічних та

мікробіологічних реакцій у продуктів харчування, що здатні до псування: молочна, м'ясна, рибна продукція [6]. Візуалізація таких даних спрямована на те, щоб виявити приховані закономірності під час прямої взаємодії харчового продукту та індикатора. Наприклад, стікер на упаковці змінює колір залежно від наявності аміаку, що виділяється м'ясними продуктами [11] (рис. 5:1). Така видима динамічна візуалізація кольору стікерів на упаковках інформує споживача про термін придатності товару.

У медичній сфері набуло поширення використання пластирів-індикаторів з подібними властивостями. Завдяки здатності змінювати колір залежно від типу інфекції, пластрин спонукає до більш раціонального використання антибіотиків [12] (рис. 5:2). Стікери-індикатори в такий спосіб підвищують рівень інформування споживачів та можливість контролю якості товарів, а відповідно, і ефективність їх використання.

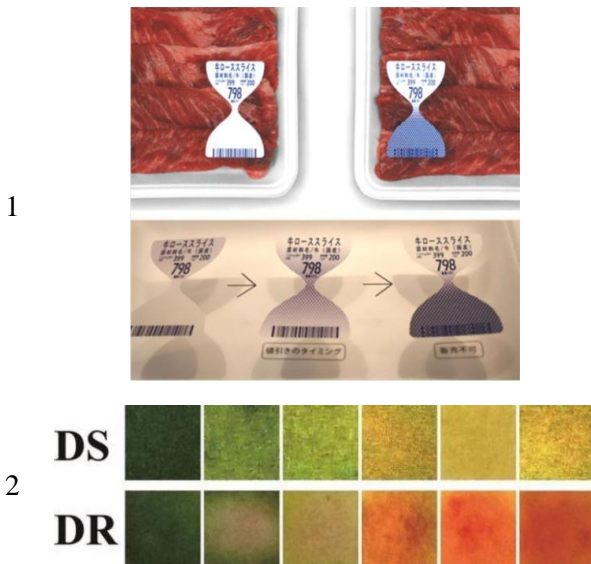

Рис. 5. Стікери-індикатори: на упаковці для м'ясних виробів [11]; 2 – пластрин-індикатор [16].

Інтенсивний розвиток інформативної та динамічної візуальної мови знаходить своє втілення у дизайні середовища. Тепер стікери як носії інформації та ефективні знаки візуальної комунікації виступають одним із актуальних засобів структуризації простору, здійснюючи процес його візуального впорядкування у відповідності із плином часу. Цей засіб активно використовується під час створення публічних інсталяцій із присутністю постійного потоку людей. Так, процес поступового формотворення середовища лежить в основі всевітньо відомої інсталяції

Яйоа Кусами «Знищена кімната» [1]. В основі концепції її створення лежить принцип наклеювання кожним відвідувачем кольорових стікерів, які з часом змінюють не лише візуальне, а й змістово-емоційне забарвлення інтер'єру (рис. 6:1).

Іншим способом формотворення середовища виступає принцип відклеювання стікерів, який реалізований у дизайні офісних шпалер Pixelnotes від Дункана Уїлсона. Вони представляють собою чотири шари паперу різних відтінків сірого на червоній основі [5]. Кожен шар – це квадратні стікери з липкою основою, на яких можна робити замітки, малювати та знімати шматочки за необхідності (рис. 6:2). Утворюється своєрідна схема-образ, що ґрунтується на можливості постійного перетворення та швидкої адаптації до оновлення сприйняття інформації. Отже, візуалізація динамічних процесів, які змінюються з часом, в образотворчому просторі стає необхідним параметром, що визначається характером взаємодії людини із контекстом.

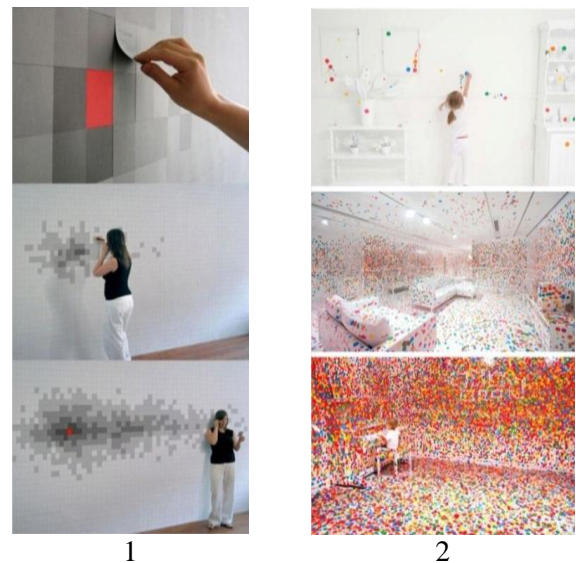

Рис. 6. Інтерактивні інсталяції з використанням стікерів: 1 – Pixelnotes Wallpaper [5]; 2 – «The Obliteration Room», Yayoi Kusama, 2011 [1].

Наукова новизна. У роботі вперше звернуто увагу на використання стікерів як невід'ємної частини системи динамічних візуальних комунікацій. Доведено, що проблема взаємодії візуальних комунікацій із контекстом – матеріальними об'єктами, людиною та середовищем – дозволяє підвищити рівень сприйняття інформації або перенести акцент на емоційну сферу. Усі описані візуальні трансформації, пов'язані із

використанням стікерів, вимагають переосмислення традиційних смислових і візуально-пластичних конструкцій, які спрямовані на покращення візуальної комунікації та досягнення зрозумілості повідомлення засобами динаміки.

Висновки. Результати наукового дослідження дозволили виявити особливості проектування динамічних візуальних комунікацій на прикладі використання стікерів. Виділено наступні засоби композиції, що ґрунтуються на динаміці: 1) повторення елементів із незначною трансформацією у контексті рухомих конструкцій; 2) візуальна трансформація образу за рахунок доповнення стікерами інших об'єктів; 3) комбінування різних елементів у межах визначеної структури (стікери-шаблони); 4) введення запаху або пари як засобів візуальної комунікації до структури стікерів; 5) трансформація кольору стікерів під дією хіміко-біологічних реакцій об'єкту; 6) здатність до структуризації простору. У такий спосіб стікер стає частиною процесу існування дизайн-системи, яка представляє собою комплекс зв'язків та взаємопов'язаних елементів з визначеними властивостями, структурою та образним рішенням. Завдяки наявності у дизайн-системі змінних параметрів формується динамічна візуалізація вихідної інформації, що спонукає до розширення спектру комунікації.

Потрібно відзначити зростання складності проєктованих візуальних комунікацій, їх вплив на суспільство і навколишнє середовище. Саме тому перспективною вважається необхідність переосмислення підходів до сприйняття та проєктування візуальних комунікацій, які інтегровані у середовище та відображають основні закони природи та існування суспільства.

Література

1. 10 знакових проєктів Яєи Кусамі. URL: https://artchive.ru/publications/3917~10_znakovykh_poeoktov_Jaei_Kusamy (дата звернення 16.05.2021).
2. Creative Uses of Stickers in Advertising. URL: <http://www.creativeguerrillamarketing.com/guerrillamarketing/creative-uses-of-stickers-in-advertising/> (Last accessed: 20.05.2021).
3. Fahmy S., Bock A.M., Wayne W. Visual Communication Theory and Research: A Mass Communication Perspective. New York, NY: Palgrave Macmillan, 2014. DOI: 10.1057/9781137362155.
4. Frascara J. Communication design :

principles, methods, and practice. New York, NY: Allworth Press, 2004.

5. Williford T. Pixelnotes Wallpaper Makes Office Fashion Meet Function. Oct. 9, 2008. URL: <https://www.apartmenttherapy.com/pixelnotes-wallpaper-makes-off-65823> (дата звернення 16.05.2021).

6. Грунченко О. Интеллектуальная упаковка. The Chemical Journal. №9. 2002. URL: http://tcj.ru/wp-content/uploads/2013/12/2002_9_43_ypakovka.pdf (дата звернення 16.05.2021).

7. Индикаторы свежести продуктов. URL: <https://yalosindicator.com/technology/indikatori-svejesti> (дата звернення 16.05.2021).

8. Краткая история стикеров. URL: <https://ardy.com.ua/kratkaya-istoriya-stikerov/> (дата звернення 16.05.2021).

9. Прохожев О. А. Проектирование средств визуальной коммуникации. Нижний Новгород: ННГАСУ, 2019. 113 с.

10. Разработка стикеров. URL: <http://soft.photolab.me/stickers-creating.html> (дата звернення 16.05.2021).

11. Родионов Д. А., Суворина И. В., Макеев П. В., Полушкин Д. Л., Устьян Е.В. Умная упаковка. Молодой ученый. 2016. №2. С. 1066-1069. URL: <https://moluch.ru/archive/106/24986/> (дата звернення 11.05.2021).

12. Самоклеящиеся этикетки: как все начиналось. URL: <https://www.etiketki24.ru/interesnye-stati/samokleyashchiesya-etiketki-kak-vse-nachinalos> (дата звернення 16.05.2021).

13. Современные упаковочные материалы. URL: <https://www.fleimina.ru/inform/pack/upakovochnye-materialy/> (дата звернення 16.05.2021).

14. Станишевская Л. С., Левковская Е. С. Визуальные коммуникации в дизайне. Благовещенск: Изд-во АмГУ, 2017. 60 с.

15. Умная упаковка. URL: https://pikabu.ru/story/umnaya_upakovka_7886330 (дата звернення: 16.05.2021).

16. Ученые изобрели умный пластырь, который может распознавать тип бактерий. URL: <https://news.myseldon.com/ru/news/index/223203012> (дата звернення: 16.05.2021).

17. Хмельовський О.М. Графічний дизайн. Луцьк: Волинська мистецька агенція «Терен», 2008. 160 с.

References

1. 10 iconic projects by Yayoi Kusama. (n.d.). Retrieved from https://artchive.ru/publications/3917~10_znakovykh_poeoktov_Jaei_Kusamy [in Russian].
2. Creative Uses of Stickers in Advertising. (2010). Retrieved from <http://www.creativeguerrillamarketing.com/guerrillamarketing/creative-uses-of-stickers-in-advertising/> [in English]

3. Fahmy, S., Bock, A. M., Wayne, W. (2014). *Visual Communication Theory and Research: A Mass Communication Perspective*. New York, NY: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/9781137362155> [in English]
4. Frascara, J. (2004). *Communication design : principles, methods, and practice*. New York, NY: Allworth Press. [in English]
5. Williford T. (2008). Pixelnotes Wallpaper Makes Office Fashion Meet Function. Retrieved from <https://www.apartmenttherapy.com/pixelnotes-wallpaper-makes-off-65823>. [in English]
6. Grunchenko, O. (2002). Intelligent packaging. *The Chemical Journal*, 9. Retrieved from http://tcj.ru/wp-content/uploads/2013/12/2002_9_43_ypakovka.pdf [in Russian].
7. Freshness indicators. (n.d.). Retrieved from <https://yalosindicator.com/technology/indikatori-svejesti> [in Russian].
8. A brief history of stickers. (n.d.). Retrieved from <https://ardy.com.ua/kratkaya-istoriya-stikerov/> [in Russian].
9. Prohozhev, O. A. (2019). *Visual communication design*. Nizhniy Novgorod: NNGASU [in Russian].
10. Design of stickers. (n.d.). Retrieved from <http://soft.photolab.me/stickers-creating.html> [in Russian].
11. Rodionov, D. A., Suvorina, I. V., Makeev, P. V., Polushkin, D. L., Ustyan, E.V. (2016). Smart packaging. *Molodoy ucheniy*, 2:1066-1069. Retrieved from <https://moluch.ru/archive/106/24986/> [in Russian].
12. Self-adhesive labels: how it all began. (n.d.). Retrieved from <https://www.etiketki24.ru/interesnye-stati/samokleyashchiesya-etiketki-kak-vse-nachinalos> [in Russian].
13. Modern packaging materials. (n.d.). Retrieved from <https://www.fleimina.ru/inform/pack/upakovochnye-materialy/> [in Russian].
14. Stanishevskaya, L. S., Levkovskaya, E. S. (2017). *Visual communication in design*. Blagoveschensk: Izd-vo AmGU [in Russian].
15. Smart packaging. (2020). Retrieved from https://pikabu.ru/story/umnaya_upakovka_7886330 [in Russian].
16. Scientists have invented a smart patch that can recognize the type of bacteria. (2020). Retrieved from <https://news.myseldon.com/ru/news/index/223203012> [in Russian].
17. Khmelovskiy, O. M. (2008). *Graphic design*. Lutsk: Volynska mystetska ahentsiia «Teren» [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 12.07.2021

Отримано після доопрацювання 02.08.2021

Прийнято до друку 09.08.2021